

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-198/24-1

Sprawa C-198/24

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

12 marca 2024 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Austria)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

8 marca 2024 r.

Wnioskodawca:

TQ

Druga strona postępowania egzekucyjnego:

Mr Green Limited

REPUBLIKA AUSTRII

Landesgericht für ZRS Wien (sąd okręgowy ds. cywilnych w Wiedniu)

Landesgericht für ZRS Wien (sąd okręgowy ds. cywilnych w Wiedniu), działając jako sąd odwoławczy [...], w postępowaniu egzekucyjnym wszczętym przez wnioskodawcę **TQ**, [...] Wiedeń, reprezentowanego przez dr Svena Rudolfa Thorstensa, LL.M., adwokata w Wiedniu, przeciwko drugiej stronie postępowania **Mr Green Limited**, [...] Malta, o zapłatę 62 878,00 EUR wraz z odsetkami i kosztami w sprawie środka odwoławczego wnioskodawcy od postanowienia Bezirksgerichtes Innere Stadt Wien (sądu rejonowego dla śródmieścia Wiednia) z dnia 15 lutego 2024 r., 67 E 810/24f-2, wydał

Postanowienie:

1) Na podstawie art. 267 TFUE do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej kieruje się następujące pytanie prejudycjalne:

Czy przepis art. 7 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 655/2014 z dnia 15 maja 2014 r., Dz.U. L 189/59 ustanawiającego procedurę europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym w celu ułatwienia transgranicznego dochodzenia wierzytelności w sprawach cywilnych i handlowych należy interpretować w ten sposób, że nie należy brać pod uwagę działań dłużnika sprzed co najmniej trzech lat lub przeszkód w wykonaniu orzeczenia w państwie członkowskim dłużnika?

[...] [Zawieszenie postępowania]

Uzasadnienie:

Ad 1.):

W piśmie z dnia 13 lutego 2024 r. wnioskodawca złożył wniosek o wydanie europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym. Oprócz rachunku posiadanego przez drugą stronę postępowania na Malcie, wymieniono kolejne pięć rachunków w Szwecji, Luksemburgu i Irlandii. W odniesieniu do ryzyka wnioskodawca argumentował, że druga strona postępowania, po prawomocnych i wykonalnych wyrokach, przeniosła aktywa, rozwiązując – po wydaniu tytułów egzekucyjnych w styczniu 2021 r. lub wcześniej w innych postępowaniach egzekucyjnych – umowę ze swoim dłużnikiem, austriacką spółką DIMOCO Europe GmbH. Istnieje ryzyko, że postąpi ona w ten sam sposób również w innych krajach, przenosząc wszystkie aktywa na Maltę. Niedawno na Malcie uchwalono ustawę, która zakazuje, z powołaniem się na naruszenie porządku publicznego, wykonywania austriackich wyroków przeciwko operatorom gier hazardowych posiadającym maltańską licencję [...].

W zaskarżonym postanowieniu sąd pierwszej instancji oddalił wniosek wnioskodawcy o wydanie europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym na podstawie art. 19 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 655/2014 z dnia 15 maja 2014 r. (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 655/2014”), uzasadniając to tym, że z wydarzeń w 2021 r. nie można wywnioskować, iż egzekucja jest również niemożliwa lub znacząco utrudniona w 2024 roku. Ewidentnie nie występuje pilna potrzeba, ponieważ przedmiotowy tytuł wykonawczy pochodzi z 2021 r., a wnioskodawca złożył wniosek dopiero trzy lata później.

Wprawdzie sąd pierwszej instancji na Malcie odmawia wykonania austriackich wyroków, nie jest jednak jasne, czy sądy wyższej instancji również rozstrzygną w ten sam sposób [...].

Wnioskodawca złożył środek odwoławczy od tego postanowienia wraz z wnioskiem o zmianę zaskarżonego postanowienia w taki sposób, aby wniosek

o wydanie europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym został uwzględniony [...].

Przedmiotem postępowania odwoławczego jest, podsumowując, kwestia spełnienia wymogów art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr 655/2014. Wnioskodawca musi przedstawić i udokumentować występowanie rzeczywistego ryzyka udaremnienia lub utrudnienia egzekucji.

Na podstawie przedstawionych twierdzeń i przedłożonych dokumentów sąd odwoławczy uznaje za ustalone następujące fakty i opiera na nich swoje rozstrzygnięcie:

Druga strona postępowania jest spółką prowadzącą gry hazardowe z siedzibą na Malcie. Posiada maltańską licencję na gry hazardowe online, ale nie posiada koncesji na mocy austriackiej ustawy o grach hazardowych. Wnioskodawca, który mieszka w Austrii, grał w Austrii w organizowane przez drugą stronę postępowania gry hazardowe i poniósł w okresie od 3 stycznia 2017 r. do 25 kwietnia 2019 r. straty w łącznej wysokości 62 878,00 EUR, o pokrycie których pozwał w Austrii. Wyrokiem Landesgericht für ZRS Wien (sądu okręgowego ds. cywilnych w Wiedniu) z dnia 2 grudnia 2021 r. zasądzona została na rzecz wnioskodawcy od drugiej strony postępowania kwota 62 878,00 EUR wraz z odsetkami i kosztami tytułem wyrównania tych strat. Apelacja drugiej strony postępowania została oddalona wyrokiem Oberlandesgerichtes Wien (wyższego sądu krajowego w Wiedniu) z dnia 21 lutego 2022 r. Oba wyroki są prawomocne i wykonalne od (co najmniej) 13 kwietnia 2022 r. Wierzytelność wnioskodawcy nie została do tej pory zapłacona. Nie można ustalić, czy wnioskodawca złożył w Austrii lub na Malcie wniosek o egzekucję w celu odzyskania tej wierzytelności.

W przeszłości inni gracze próbowali odzyskać przyznane im kwoty w drodze egzekucji w Austrii i udało im się to. Druga strona postępowania korzystała z usług Dimoco Europe GmbH z siedzibą w Austrii jako dostawcy usług płatniczych, u którego posiadała ona saldo kredytowe i który jako dłużnik drugiej strony postępowania płacił jej wierzytelności do początku lutego 2021 roku. Druga strona postępowania rozwiązała umowę z Dimoco Europe GmbH w bliżej nieokreślonej dacie przed 16 lutego 2021 r., tak aby wierzyciele nie mieli dostępu do jej aktywów. W następstwie tego postępowania egzekucyjne w Austrii okazały się bezskuteczne, a druga strona postępowania odmówiła zapłaty na podstawie austriackich orzeczeń, które przyznawały wyrównanie poniesionych strat.

W dniu 12 czerwca 2023 r. parlament maltański uchwalił ustawę nr XXI z 2023 r. o zmianie ustawy o grach hazardowych. Artykuł 56A tej ustawy (zwanej dalej ustawą maltańską) zakazuje pozwów przeciwko podmiotom prowadzącym gry hazardowe posiadającym maltańską licencję i przewiduje, że sąd odmawia uznania lub wykonania na Malcie wszelkich zagranicznych wyroków lub innych orzeczeń wydanych w wyniku wniesienia takiego pozwu.

W podobnych sprawach austriaccy powodowie próbowali doprowadzić do wykonania na Malcie wyroków wydanych na ich korzyść w sprawach dotyczących gier hazardowych. Maltański sąd pierwszej instancji („Civil Court First Hall”) odmawia skierowania do Trybunału pytania, czy maltańska ustawa jest niezgodna z prawem Unii. Nie można ustalić, czy te orzeczenia są prawomocne. Nie można ustalić, czy na Malcie prawomocnie odmawia się wykonania austriackich wyroków wydanych w sprawach dotyczących gier hazardowych.

Podstawy prawne:

Odpowiednie przepisy mającego tu zastosowanie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 655/2014 z dnia 15 maja 2014 r. (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 655/2014”) są następujące:

Motyw 14:

Warunki wydania nakazu zabezpieczenia powinny zapewniać właściwą równowagę między interesami wierzyciela w kwestii uzyskania nakazu a interesami dłużnika co do ochrony przed nadużyciem nakazu.

W związku z tym, gdy wierzyciel składa wniosek o wydanie nakazu zabezpieczenia, zanim uzyska orzeczenie, sąd, do którego kierowany jest ten wniosek, powinien być przekonany – na podstawie dowodów przedstawionych przez wierzyciela – że wierzyciel może być stroną wygraną w sprawie głównej przeciwko dłużnikowi.

Ponadto wierzyciel powinien we wszystkich przypadkach, również wtedy, gdy uzyskał już orzeczenie, być zobowiązany do dowiedzenia i przekonania sądu, że jego roszczenie należy pilnie objąć ochroną sądową i że bez wydania nakazu wykonanie już wydanego lub przyszłego orzeczenia może być niemożliwe lub znacząco utrudnione ze względu na istnienie realnego ryzyka, że do czasu spowodowania przez wierzyciela wykonania już wydanego lub przyszłego orzeczenia, dłużnik wyda, ukryje lub zniszczy swoje aktywa lub zbędzie je po zaniżonej wartości lub w nietypowym zakresie lub też wskutek nietypowego działania.

Sąd powinien ocenić dowody przedłożone przez wierzyciela na poparcie istnienia takiego ryzyka. Dowody te mogłyby odnosić się na przykład do zachowania dłużnika w związku z roszczeniem wierzyciela lub w poprzednim sporze między stronami, historią kredytową dłużnika, charakterem aktywów dłużnika i wszelkimi niedawnymi działaniami podejmowanymi przez dłużnika wobec swoich aktywów. Przy ocenie dowodów sąd może rozważyć fakt, że wypłaty środków z rachunków i przypadki wydatków dokonywanych przez dłużnika w celu kontynuowania przez niego normalnej działalności gospodarczej lub bieżące wydatki domowe nie są – same w sobie – nietypowe. Samo niezapłacenie lub podważanie roszczenia albo też sam fakt, że dłużnik ma więcej niż jednego wierzyciela, nie powinny jako takie być uważane za dowód wystarczający, by uzasadnić wydanie nakazu.

Podobnie sam fakt, że sytuacja finansowa dłużnika jest zła lub pogarsza się, nie powinien – sam w sobie – stanowić wystarczającej podstawy do wydania nakazu. Sąd może jednak wziąć te czynniki pod uwagę przy ogólnej ocenie istnienia ryzyka.

Artykuł 7:

Warunki wydania nakazu zabezpieczenia

1. Sąd wydaje nakaz zabezpieczenia, gdy wierzyciel przedłożył wystarczające dowody, by przekonać sąd, że istnieje pilna potrzeba zastosowania środka zabezpieczającego w formie nakazu zabezpieczenia, ponieważ istnieje realne ryzyko, że bez takiego środka późniejsze dochodzenie roszczenia wierzyciela wobec dłużnika będzie niemożliwe lub znacząco utrudnione.

2. W przypadku gdy wierzyciel nie uzyskał jeszcze w państwie członkowskim orzeczenia, ugody sądowej lub dokumentu urzędowego zobowiązujących dłużnika do zapłacenia roszczenia wierzyciela, wierzyciel przedkłada również wystarczające dowody, by przekonać sąd, że może wygrać w sprawie głównej przeciwko dłużnikowi.

Artykuł 22:

Nakaz zabezpieczenia wydany w jednym państwie członkowskim zgodnie z niniejszym rozporządzeniem jest uznawany w innych państwach członkowskich bez konieczności przeprowadzania jakiegokolwiek specjalnej procedury i jest wykonalny w innych państwach członkowskich bez potrzeby stwierdzania jego wykonalności.

Artykuł 46 ust. 1:

Wszelkie kwestie proceduralne nieujęte konkretnie w niniejszym rozporządzeniu są regulowane przez prawo państwa członkowskiego, w którym stosowana jest niniejsza procedura.

Artykuł 48:

Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez wpływu na

[...]

b) rozporządzenia (UE) nr 1215/2012;

[...]

Austriacka podstawa prawna:

Paragraf 389 Exekutionsordnung (kodeksu egzekucyjnego) stanowi:

„Wniosek o wydanie zarządzenia tymczasowego

§ 389 (1) Składając wniosek o wydanie zarządzenia tymczasowego, strona wnioskująca musi dokładnie określić przedmiot zabezpieczenia, o jaki wnioskuje, czas, na jaki jest ono wnioskowane, oraz dochodzone lub już przyznane na jej rzecz roszczenie, a także szczegółowo i zgodnie z prawdą przedstawić fakty, na których opiera swój wniosek. Jeżeli do wniosku nie dołączono niezbędnych zaświadczeń w formie dokumentów, fakty te oraz, o ile nie zostało jeszcze wydane orzeczenie uwzględniające roszczenie, również roszczenie dochodzone przez stronę wnioskującą muszą zostać uprawdopodobnione na żądanie sądu.

[...]

Paragraf 422 kodeksu egzekucyjnego stanowi:

„Stosowanie przepisów dotyczących zarządzeń tymczasowych i zakres ich stosowania

§ 422 (1) O ile niniejsza sekcja lub rozporządzenie nr 655/2014 ustanawiające procedurę europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym w celu ułatwienia transgranicznego dochodzenia wierzytelności w sprawach cywilnych i handlowych (rozporządzenie (UE) nr 655/2014) nie stanowią inaczej, do europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym stosuje się przepisy dotyczące zarządzeń tymczasowych.

[...]

Na ile można stwierdzić, zostały przez Trybunał wydane dwa orzeczenia w sprawie rozporządzenia nr 655/2014, ale nie wydano żadnego orzeczenia konkretnie w sprawie interpretacji art. 7 ust. 1.

W orzeczeniu z dnia 7 listopada 2019 r. Trybunał stwierdził, że nakaz zapłaty, który nie jest wykonalny, nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 4 pkt 10 (C-555/18).

W orzeczeniu z dnia 20 kwietnia 2023 r. Trybunał stwierdził, że art. 7 ust. 2 należy interpretować w ten sposób, że w przypadku orzeczenia sądu, które nie jest wykonalne, wierzyciel musi przedstawić wystarczające dowody, aby wykazać istnienie swojej wierzytelności (C-291/21).

W obu orzeczeniach opisano w uzasadnieniu tymi samymi słowami, że art. 7 ma na celu ustanowienie właściwej równowagi między interesami wierzyciela i dłużnika, przewidując odmienne przesłanki wydania nakazu zabezpieczenia w zależności od tego, czy wierzyciel uzyskał już tytuł zobowiązujący dłużnika do zapłaty wierzytelności w danym państwie członkowskim. W szczególności w pierwszym przypadku wierzyciel musi wykazać jedynie, że pilny charakter środka jest związany z istnieniem bezpośredniego zagrożenia dla jego interesów,

podczas gdy w drugim przypadku musi również przekonać sąd o zasadności swoich żądań (*fumus boni iuris*) (C-555/18 pkt 40, C-291/21 pkt 50).

W dniu 25 maja 2023 r. Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy) orzekł w porównywalnej sprawie o sygnaturze 3 Ob 219/22k, gdzie przedstawiono zasadniczo identyczne argumenty (z wyjątkiem tych dotyczących ustawy maltańskiej), że wymogi art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr 655/2014 są spełnione, gdy zostaną wykazane działania dłużnika mające na celu pokrzywdzenie wierzycieli, których skutkiem jest pozbawienie wierzycieli dostępu do majątku. W przedmiotowym postępowaniu między rozwiązaniem stosunku umownego z Dimoco Europe GmbH przez drugą stronę postępowania a złożeniem wniosku do sądu upłynęło zaledwie kilka miesięcy, a ustawa maltańska nie została jeszcze uchwalona.

Zgodnie z brzmieniem art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr 655/2014 muszą zostać spełnione dwa warunki. Po pierwsze, musi istnieć pilna potrzeba dokonania zabezpieczenia na rachunku bankowym, a po drugie, musi istnieć ryzyko, że dochodzenie będzie niemożliwe lub znacząco utrudnione bez takiego zabezpieczenia. Konieczne jest zatem nie tylko (stwarzające zagrożenie) działanie dłużnika, ale także związek czasowy tego działania ze złożeniem wniosku („...niedawne działania...” [motyw 14]).

Dokonane z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli rozwiązanie umowy z austriackim dostawcą usług płatniczych jest działaniem drugiej strony postępowania mającym na celu uniemożliwienie lub znaczne utrudnienie późniejszego dochodzenia przedmiotowej wierzytelności.

W niniejszej sprawie okres pomiędzy działaniem [drugiej strony postępowania] (rozwiązaniem umowy) a złożeniem wniosku do sądu pierwszej instancji wynosi nieco ponad trzy lata. Im dłuższy okres, tym wniosek wydaje się mniej pilny. Przeciwno zaakceptowaniu kilkuletniego okresu przemawia fakt, że zgodnie z art. 18 rozporządzenia nr 655/2014 decyzja w sprawie wniosku musi zostać wydana w ciągu kilku dni. Okres trzech lat lub dłuższy przemawia przeciwko pilnej potrzebie zabezpieczenia na rachunku bankowym. W ocenie sądu odwoławczego rozwiązania umowy nie można już uznać za „niedawne działanie” w rozumieniu motywu 14 rozporządzenia nr 655/2014; wnioskodawca nie powoływał się na żadne dalsze działania drugiej strony postępowania. Brak zapłaty wierzytelności nie jest działaniem w rozumieniu motywu 14 i nie uzasadnia dłuższego okresu. Wobec braku pilnej potrzeby nie należy zezwalać na zabezpieczenia na rachunku bankowym.

Dyskusyjne jest, w jakim zakresie ustawa maltańska powinna być brana pod uwagę. Sąd odwoławczy nie omieszkał zauważyć, że kwestia niezgodności ustawy maltańskiej z prawem Unii i jej wyeliminowania może zostać wyjaśniona ze skutkiem wiążącym dla wszystkich stron jedynie w drodze postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego. Dopóki ustawa

maltańska obowiązuje i jest stosowana przez sądy maltańskie, należy zbadać, jakie skutki wywiera ona na przedmiotowe postępowanie.

Zgodnie z art. 48 rozporządzenia nr 655/2014 pozostaje ono bez wpływu na rozporządzenie w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (rozporządzenie Bruksela I, rozporządzenie nr 1215/2012). Podczas gdy rozporządzenie Bruksela I zasadniczo wymaga jedynie istnienia tytułu wykonawczego (orzeczenia sądowego, ugody), a egzekucja – również ta wykraczająca poza zabezpieczenie na rachunku bankowym – odbywa się wyłącznie w państwie wykonania, rozporządzenie nr 655/2014 wymaga potwierdzenia istnienia ryzyka w rozumieniu art. 7 ust. 1. W opinii sądu odwoławczego wniosek, jaki należy wyciągnąć z różnych podstaw roszczeń i skutków, jest taki, że wnioskodawca ma prawo wyboru rozporządzenia, na podstawie którego będzie domagać się ochrony (zob. motyw 6 „... dodatkowy i opcjonalny środek”). To, czy egzekucja tytułu (orzeczenia sądowego, ugody) na podstawie rozporządzenia Bruksela I jest lub może być skuteczna (prognoza), nie podlega tu badaniu. Nie jest zatem przeszkodą dla zezwolenia na zabezpieczenie na rachunku bankowym, jeżeli – jak w tym przypadku – nie podjęto wcześniej próby egzekucji na podstawie rozporządzenia Bruksela I. Fakt, że państwo wykonania (zgodnie z rozporządzeniem Bruksela I) odmawia egzekucji, nie ma znaczenia dla celów zabezpieczenia na rachunku bankowym na podstawie art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr [655/2014]. W tym względzie ustawa maltańska nie podlega badaniu w tym postępowaniu. Niezależnie od tego, sądy maltańskie nie wydały jeszcze prawomocnego orzeczenia w sprawie ostatecznej odmowy egzekucji na podstawie rozporządzenia Bruksela I.

Jednakże ustawa maltańska, zgodnie z jej brzmieniem, narusza art. 22 rozporządzenia nr 655/2014, w związku z czym wnioskowane zabezpieczenia na maltańskim rachunku, a tym samym wyegzekwowanie wierzytelności na Malcie, jest niemożliwe lub znacząco utrudnione.

Zgodnie z brzmieniem art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr 655/2014 ryzyko dla dochodzenia roszczenia nie ogranicza się do działań dłużnika, ale może być również spowodowane zachowaniem osób trzecich. W tym względzie ustawa maltańska musiałaby być brana pod uwagę jako przeszkoda w egzekucji. Motyw 14 rozporządzenia nr 655/2014 odwołuje się do istnienia równowagi między interesami wierzyciela i dłużnika i wskazuje na zachowanie przypisywane dłużnikowi w przypadku potwierdzenia ryzyka, działania osób trzecich nie są wymienione. Ani wierzyciel, ani dłużnik nie mają wpływu na ustawę maltańską, dlatego zdaniem sądu odwoławczego nie wydaje się uzasadnione uwzględnianie zachowania ustawodawcy maltańskiego. Ustawa maltańska ani nie zabrania zabezpieczenia na rachunkach bankowych, w szczególności rachunków w innych państwach członkowskich, ani nie uzasadnia zezwolenia na zabezpieczenie na rachunku bankowym jako przeszkoda w zajęciu rachunku maltańskiego.

Sąd zwrócił się zatem do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o dokonanie wykładni wymogów art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr 655/2014.

[...]

DOKUMENT ROBOCZY